

Dosarul nr. 2ra-626/22
2-20072155-01-2ra-29042022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N. Mazur)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, A. Malii, I. Dutca)

DECIZIE

09 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Publicația Periodică „Exclusiv Media” Societate cu Răspundere Limitată,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Publicația Periodică „Exclusiv Media” Societate cu Răspundere Limitată împotriva lui Iurie Reniță, intervenient accesoriu Întreprinderea cu Capital Străin „Pro Digital” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la apărarea reputației profesionale,

împotriva deciziei din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Iurie Reniță și a fost casată hotărârea din 26 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 22 iunie 2020, PP „Exclusiv Media” SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Iurie Reniță, intervenient accesoriu ÎCS „Pro Digital” SRL cu privire la apărarea reputației profesionale.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 30 aprilie 2020 a fost lansată emisiunea „În PROfunzime” cu Lorena Bogza, intitulată „Dreptul de semnătură a Galinei Dodon, banii PSRM din Bahamas și ajutorul acordat de România pentru depășirea crizei provocate de Covid-19”, invitat al emisiunii, în format online, fiind Reniță Iurie. Emisiunea este accesibilă pe următorul link: <https://inprofunzime.protv.md/emisiuni/emisiunea-in-pr-ofunzime-cu-lorenabogzadin-30-april-ie-invitati-siegfried-muresan-bogdan-aurescu-sergiu-litvinenco-dinuplangau-iurie-renita-si-sergiu-sarbu-video—2527158.html>.

A susținut că în cadrul emisiunii, în intervalul de timp 00:55:40-01:16:00, Iurie Reniță a relatat următoarele: „Printre cei care dirijează efectiv și administrează acest SRL, faimos deja, Exclusiv Media SRL, este soția domnului președinte, Igor Dodon. Prin intermediul Exclusiv Media au fost spălate 33 de milioane de lei, adică un milion și jumătate de euro din Bahamas, iar itinerarul a fost simplu Moscova-Bahamas-Chișinău. ... circumstanțele m-au impus să vedem cum a fost compromis și profanat procesul electoral prezidențial din 2016 și cum prin filiere foarte obscure au ajuns banii în Republica Moldova, cu destinația foarte clară, la Igor Dodon și la socialiști. ... acest document a fost elaborat nu de către o instituție mass-media, nu de către niște jurnaliști sau o persoană politică pe care autoritățile sau procuratura ar putea să ne suspecteze că suntem subiectivi. Înseamnă că, o instituție independentă, cum este CNA, a constatat niște fapte reprobabile. Deci, în primul rând, aș vrea doar să văd constatarea din acest raport care spune „ din cele relatate, putem concluziona, că persoanele fizice și juridice enumerate sunt afiliate și participă într-o schemă de spălare a banilor cu o proveniență necunoscută. ”. ... revenim la semnătura distinsei doamne, da doamna Galina Dodon este o persoană de primă mărime în cadrul acestui Exclusiv Media, un SRL, știți foarte bine, dirijează și a monopolizat mass-media de la noi... doamna, formal, figurează și are drept decizional, dincolo ... de administrator....;nu trebuiau să meargă deputății, în primul rând, să depună mărturii, erau suficiente probe.... Lorena Bogza: acum aș vrea să vă întreb pe dumneavoastră următorul lucru - în cazul în care se demonstrează că banii aceștia, ilegali, au fost folosiți pentru campania prezidențială și președintele Dodon a câștigat, ce se întâmplă? Iurie Reniță: așa este. Ce se întâmplă, eu am menționat și anterior, dovezile sunt incontestabile. Procuratura să demonstreze că este o instituție imparțială, corectă și luptă cu adevărat împotriva corupției ... nu contează apartenența politică pentru mine, ci faptul că, au fost implicați și au spălat bani ilegal”.

Reclamanta a afirmat că în cadrul discursului citat supra, se observă că Iurie Reniță în mod repetat, univoc și fără rezerve a acuzat PP „Exclusiv Media” SRL în comiterea infracțiunii de spălare de bani. Iurie Reniță a susținut că activitatea companiei este condusă de facto de către Galina Dodon, angajata companiei și în opinia expusă anume ea ar fi factorul decizional în activitate, ca argument fiind invocat dreptul de a semna actele companiei. La fel, a acuzat compania că a monopolizat mass-media din Republica Moldova.

A mai susținut că informația expusă de către Iurie Reniță este una defăimătoare și constituie o judecată de valoare fără substrat factologic suficient, bazându-se pe fapte în esență false care lezează reputația profesională a PP „Exclusiv Media” SRL și are drept scop discreditarea imaginii precum și inducerea în eroare a opiniei publice cu privire la circumstanțele de fapt, pentru obținerea dividendelor politice. Informația defăimătoare vizează PP „Exclusiv Media” SRL, fapt ce rezultă din conținutul interviului, or, însuși Iurie Reniță a pronunțat denumirea societății, iar pe fundal s-au demonstrat copii de acte în care era indicat numele acesteia.

A indicat că prin discursul său, pârâțul neîntemeiat a afirmat că prin intermediul societății au fost spălate 33 de milioane de lei, adică un milion și jumătate de euro din Bahamas, iar ca urmare a acestor presupuse acțiuni ilegale a fost compromis și profanat

procesul electoral prezidențial din 2016, precum și prin intermediul și datorită unor presupuse scheme ilegale și presupuse decizii obscure ale conducerii PP „Exclusiv Media” SRL, au ajuns banii în Republica Moldova cu destinația foarte clară, la Igor Dodon și la socialiști.

Reclamanta a precizat că Iurie Reniță a mai afirmat că „...o instituție independentă, cum este CNA, a constatat niște fapte reprobabile. Deci, în primul rând, aș vrea doar să văd constatarea din acest raport care spune...” din cele relatate, se deduce concluzia că persoanele fizice și persoanele juridice enumerate sunt afiliate și participă într-o schemă de spălare a banilor cu o proveniență necunoscută”. La fel, a mai afirmat că, „...un SRL, știți foarte bine, dirijează și a monopolizat mass-media de la noi... doamna, formal, figurează și are drept decizional, dincolo ... de administrator...”, și tot în cadrul emisiunii, Iurie Reniță a afirmat că „...au fost implicați și au spălat banii ilegal”.

A invocat că este cert că prin acuzarea societății de săvârșirea unei infracțiuni de spălare de bani, de faptul că factorul decizional în companie îl deține Prima Doamnă Galina Dodon și are drept de semnătură, iar „prin aceste metode” are loc spălarea banilor, finanțarea actorilor politici, monopolizarea mass-mediei, a avut loc afectarea negativă a imaginii sale, fiind condamnată moral de către opinia publică, iar declarațiile lui Iurie Reniță au contribuit la distorsionarea imaginii sale în conștiința societății și a partenerilor, ceea ce a afectat activitatea profesională a acesteia cu consecințe chiar și materiale.

Reclamanta a punctat că în rezultatul răspândirii acestor informații false și fără substrat factologic suficient, a fost lezată grav imaginea companiei, or, emisiunea „În Profunzime” are o audiență de top, fiind difuzată în ora de vârf la un post de televiziune care are o acoperire națională. La fel, emisiunea este accesibilă și în prezent on-line pe site-ul <https://inprofunzime.protv.md/>, iar pe platforma Youtube această ediție a fost vizualizată de 16 670 de ori până în momentul înaintării acțiunii. Totodată, emisiunea este plasată și accesată pe mai multe site-uri de socializare, impactul informațiilor denigratoare fiind unul major.

A afirmat că informația răspândită este una falsă și fără substrat factologic suficient, deoarece dreptul la care face referire Iurie Reniță, nu presupune și dreptul Galinei Dodon de a conduce activitatea curentă a companiei, fiind unele delegări speciale ale angajatului companiei, care sânt coroborate cu atribuțiile de bază, fiind o decizie organizatorică și tehnică a companiei, care nu pot reprezenta interes public și nici nu presupune activități ilegale și influențe externe, așa cum pretinde în discursul său.

Reclamanta a menționat că acuzațiile privind pretinsa spălare de bani sunt grave, fiind aduse în mod repetat și fără a ține cont de mersul anchetei cu referire la acțiunile menționate, or, cauza penală la care se face referire este în derulare și nu există nicio sentință de condamnare pe acțiunile invocate.

A subliniat că nu poate fi reținut ca substrat factologic suficient, reieșind din maniera expunerii, nici raportul prezentat de colaboratorul CNA, deoarece acest raport este un act căruia doar instanța de judecată îi poate da o apreciere exteriorizată la etapa pronunțării unei eventuale sentințe. Însă, pârâtul a oferit acestui raport o forță definitivă

și prestabilită în vederea determinării vinovăției companiei, astfel încălcând prezumția nevinovăției, or, libertatea de exprimare nu este absolută, inclusiv pentru respectarea prezumției nevinovăției, iar în discursul său, în mod repetat Iurie Reniță a susținut univoc și definitiv, precum că compania ar fi implicată în spălare de bani, fără a ține cont că nu există o sentință penală în acest sens, drept unică circumstanță care ar permite o astfel de manieră a discursului susținut.

Cu referire la monopolizarea mass-media, PP „Exclusiv Media” SRL a menționat că în urma sesizării depuse de mai multe companii media, pe presupuse acțiuni anticoncurențiale pe piața comercializării spațiului publicitar al posturilor de televiziune, Consiliul Concurenței nu a stabilit o înțelegere de cartel între SRL „Casa Media Corp” și SRL „Exclusiv Sales House” fondată de PP „Exclusiv Media” SRL, astfel, informația răspândită este denigratoare, falsă și nu constituie o judecată de valoare cu substrat factologic suficient.

Reclamanta consideră că în cadrul discursului susținut, Iurie Reniță nu a respectat prevederile legale și a depășit limitele libertății de exprimare, ceea ce atrage după sine răspunderea juridică civilă. Or, exercitarea dreptului de exprimare a pârâtului pe parcursul interviului în timpul emisiunii „În Profunzime” din 30 aprilie 2020, a depășit limitele criticilor admisibile în cazul unei dezbateri cu privire la un subiect de interes public și la caz, nu este vorba despre o critică, dar despre niște declarații mincinoase ale lui Iurie Reniță transmise publicului larg cu referire la PP „Exclusiv Media” SRL, care îi afectează onoarea, demnitatea și reputația profesională.

A solicitat constatarea ca fiind afirmații defăimătoare, care lezează reputația profesională și încalcă prezumția nevinovăției a PP „Exclusiv Media” SRL, răspândite de către Iurie Reniță în cadrul emisiunii „În Profunzime” cu Lorena Bogza, distribuită la postul televizat PRO TV la 30 aprilie 2020 și obligarea lui Iurie Reniță de a dezminți informațiile defăimătoare, care lezează reputația profesională și încalcă prezumția nevinovăției PP „Exclusiv Media” SRL în cadrul emisiunii „În Profunzime” cu Lorena Bogza, distribuită la postul televizat PRO TV din 30 aprilie 2020, cu următorul text: „Recunosc că afirmațiile și informațiile privind participarea companiei Exclusiv Media SRL în acțiuni de spălare de bani, răspândite de mine în cadrul emisiunii „În Profunzime” cu Lorena Bogza” din 30 aprilie 2020, sunt lipsite de substrat factologic suficient și sunt expuse în lipsa unei sentințe de condamnare, fiind încălcată prezumția nevinovăției. La fel, dezmint afirmațiile expuse în cadrul emisiunii, precum că doamna Galina Dodon dirijează efectiv și administrează compania Exclusiv Media SRL - fiind expuse fără substrat factologic suficient. La fel, dezmint afirmațiile expuse, precum că Exclusiv Media SRL e una dintre companiile care a monopolizat piața de publicitate din Moldova, totodată, comunică că, pe marginea presupuselor acțiuni anticoncurențiale pe piața comercializării spațiului publicitar al posturilor de televiziune, Consiliul Concurenței nu a stabilit nici o înțelegere de cartel în care ar fi implicată compania Exclusiv Media SRL. Astfel, recunosc că, afirmațiile expuse în cadrul emisiunii sunt defăimătoare și lezează reputația profesională a companiei Exclusiv Media SRL”.

Prin hotărârea din 26 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă acțiunea și au fost constatate ca fiind defăimătoare, care lezează reputația

profesională și încalcă prezumția nevinovăției a PP „Exclusiv Media” SRL, afirmațiile răspândite de către Iurie Reniță în cadrul emisiunii „În PROfunzime cu Lorena Bogza”, distribuite la postul televizat PRO TV la data de 30 aprilie 2020. A fost obligat Iurie Reniță să dezmință informația defăimătoare, care lezează reputația profesională și încalcă prezumția nevinovăției a PP „Exclusiv Media” SRL, în cadrul emisiunii - „În PROfunzime cu Lorena Bogza”, distribuită la postul televizat PRO TV din data de 30 aprilie 2020, cu următorul text: „Recunosc că afirmațiile și informațiile privind participarea companiei Exclusiv Media SRL în acțiuni de spălare de bani, răspândite de mine în cadrul emisiunii „în PROfunzime cu Lorena Bogza” din 30 aprilie 2020, sunt lipsite de substrat factologic suficient și sunt expuse în lipsa unei sentințe de condamnare, fiind încălcată prezumția nevinovăției. La fel, dezminț afirmările expuse în cadrul emisiunii, precum că doamna Galina Dodon dirijează efectiv și administrează compania Exclusiv Media SRL - fiind expuse fără substrat factologic suficient. La fel, dezminț afirmările expuse, precum că Exclusiv Media SRL e una dintre companiile care a monopolizat piața de publicitate din Moldova, totodată, comunic că, pe marginea presupuselor acțiuni anticoncurențiale pe piața comercializării spațiului publicitar al posturilor de televiziune, Consiliul Concurenței nu a stabilit nici o înțelegere de cartel în care ar fi implicată compania Exclusiv Media SRL. Astfel, recunosc că, afirmațiile expuse în cadrul emisiunii sunt defăimătoare și lezează reputația profesională a companiei Exclusiv Media SRL”.

La 24 martie 2021, Iurie Reniță a declarat apel nemotivat, iar la 04 mai 2021 a declarat apel motivat împotriva hotărârii din 26 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Iurie Reniță și a fost casată hotărârea din 26 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă.

La 15 aprilie 2022 administratorul PP „Exclusiv Media”, Ludmila Furculița, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, nu a determinat exact natura juridică a litigiului, criteriu care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate de părți.

A notat că în conformitate cu art. 71 din Constituția RM, deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului. Conform art. 13 din Legea nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, deputatul este considerat pe toată durata mandatului său ca fiind în exercițiul funcțiunii. În conformitate cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 8 din 16 februarie 1999 pentru interpretarea art. 71 din Constituția RM, deputații în exercitarea mandatului lor, beneficiază de independența în exprimarea opiniilor și protecție juridico-constituțională, exprimată în faptul că nu pot fi persecutați, adică nu pot fi supuși urmăririi judiciare sau administrative pentru voturile sau

afirmațiile lor în Parlament și în comisiile lui, precum și pentru documentele, al căror autor este, pentru alte acțiuni compatibile cu statutul sau de deputat în Parlament, nu poartă răspundere juridică sub nici o formă (civilă, penală, administrativă sau disciplinară) pentru opinia sa, pentru votul exprimat, pentru alte acțiuni legate de îndeplinirea obligațiilor de deputat. Conform art. 8 lit. a) din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2020 cu privire la libertatea de exprimare, nu poate fi intentată o acțiune cu privire la defăimare pentru declarația făcută de către Președintele RM și deputații din Parlament în exercitarea mandatului.

Prin urmare, există o categorie de relații care se bucură de imunitate în raport cu procesele de defăimare, or, deputaților din Parlamentul Republicii Moldova le este acordată imunitate în cauzele de defăimare. Totodată, legislatorul a accentuat că, imunitatea se referă doar la discursurile care țin de exercitarea mandatului.

A specificat că prin „exercitarea mandatului” urmează a fi înțeleasă exercitarea atribuțiilor funcționale și nu durata mandatului pentru care au fost aleși. Potrivit constatărilor făcute în Hotărârea Curții Constituționale nr. 8 din 16 februarie 1999, independența opiniei nu este un privilegiu personal al deputatului, ea are un caracter juridico-special și este chemată să servească interesele societății. Sintagma „opiniile exprimate în exercitarea mandatului”, folosită în art. 71 din Constituție, semnifică punctul de vedere, opiniile, convingerile deputatului în Parlament în exercitarea exclusivă a mandatului reprezentativ. Astfel, independența opiniilor cuprinde toate cele spuse și scrise de deputat în parlament, precum și opinia sa exprimată în procesul votării și consemnată în documentele Parlamentului, alte acțiuni, care se încadrează în statutul de deputat în Parlament. Opiniile exprimate în exercitarea mandatului, semnifică punctul de vedere, opiniile, convingerile deputatului în Parlament în exercitarea funcțiilor atribuite prin lege asupra unor chestiuni sau a unor evenimente din viața publică.

A invocat că, deși uneori este greu de a distinge când defăimarea nu este făcută în exercitarea mandatului, totuși, contextul, conținutul, scopul și momentul în care este făcută declarația vor ușura această sarcină. Astfel, o declarație făcută în ședința Parlamentului sau în cadrul unui discurs oficial va fi unul în exercitarea mandatului. Dacă, însă, este vorba de o sărbătoare cu caracter privat sau un interviu care se referă la aspecte ce nu țin de atribuțiile funcționale, nu poate fi vorba de „exercitarea mandatului”. Astfel de imunități nu contravin dreptului de acces la justiție garantat de art. 6 CEDO.

În acest context, recurentul a subliniat că la materialele cauzei nu există niciun înscris care poate servi drept probă a afirmațiilor lui Iurie Reniță precum că avea statut de deputat în Parlamentul RM în momentul când a avut loc răspândirea informațiilor defăimătoare. Iar instanța de apel nu a clarificat situația de fapt și nu a motivat în decizie care probe, argumente și prevederi legale au fost aplicate pentru a ajunge la o asemenea apreciere, ceea ce planează o incertitudine dacă era sau nu Iurie Reniță deputat, dacă declarațiile au fost făcute în legătură cu exercitarea mandatului, dacă este sau nu discursul său de interes public și politic.

Recurentul a mai afirmat că Iurie Reniță s-a referit la persoana juridică PP „Exclusiv Media” SRL care are ca genuri de activitate precum: editare de cărți, broșuri și alte publicații; activități conexe domeniului poligrafic; producție de filme

cinematografice și video; distribuție de filme cinematografice și video; activități în domeniile radio și televiziune; activitate de emisie pentru difuzarea serviciilor de programe pe cale radioelectrică terestră și/sau prin orice alte mijloace de telecomunicații decât cele radioelectrice terestre; editarea ziarelor. Iar persoana juridică nu a provocat autorul la critică și nici nu reprezintă interes marelui public, nu are calitate de persoană publică.

A mai indicat că, în cazul primirii unei cereri de chemare în judecată din care reiese clar ca declarațiile au fost făcute în circumstanțele menționate în art. 8 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2020 cu privire la libertatea de exprimare, urmează a fi refuzată primirea cererii în temeiul art. 169 alin. (1), lit. a) Codul de procedură civilă. Astfel, în situația în care instanța de apel a constatat că acțiunile de defăimare au avut loc în exercitarea mandatului și Iurie Reniță se bucura de imunitate și a reținut că instanța de fond urma să țină cont și să aplice, dar nu a aplicat prevederile art. 8 lit. a) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, art. 9 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la statutul deputatului în Parlament, urma să emită o soluție prevăzută de art. 385 lit. e) din Codul de procedură civilă. Cu toate acestea, în contradictoriu cu conținutul de motivare a deciziei, instanța de apel a admis cererea de apel, a casat hotărârea instanței de fond și a respins acțiunea.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces, prin poșta electronică, copia deciziei contestate la 14 martie 2022 (f.d. 139).

Totodată, se reține că prin dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe perioada stării de urgență declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022, au fost stabilite măsuri specifice în domeniul justiției, fiind suspendată de drept examinarea de către instanțele de judecată a cauzelor civile, cu excepțiile prevăzute la pct. 5.1.1 din dispoziție. Termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele civile care se suspendă de drept, aflate în curs la data intrării în vigoare a prezentei dispoziții, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență.

Ulterior, prin dispoziția nr. 13 din 31 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, au fost excluse măsurile specifice în domeniul justiției, începând cu data de 04 aprilie 2022, judecarea cauzelor civile fiind reluată din oficiu.

Astfel, recursul declarat la 15 aprilie 2022 este în termen.

Prin notificările din 29 aprilie 2022 și 13 iunie 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa participanților la proces copia recursului, înștiințându-i despre necesitatea depunerii referinței (f. d. 154, 158, 182).

Prin referința depusă la 21 iunie 2022, Iurie Reniță a solicitat declararea recursului inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 09 noiembrie 2022 a considerat recursul admisibil și a

dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele cauzei în raport cu recursul declarat și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la actele cauzei rezultă că la 30 aprilie 2020, a fost lansată emisiunea „În PROfunzime cu Lorena Bogza”, intitulată „Dreptul de semnătură a Galinei Dodon, banii PSRM din Bahamas și ajutorul acordat de România pentru depășirea crizei provocate de Covid-19”, invitat al emisiunii, în format online, fiind Iurie Reniță.

În cadrul emisiunii, în intervalul de timp 00:55:40 - 01:16:00, Iurie Reniță a declarat că „...printre cei care dirijează efectiv și administrează acest SRL, faimos deja, Exclusiv Media SRL, este soția domnului președinte, Igor Dodon. Prin intermediul Exclusiv Media au fost spălate 33 de milioane de lei, adică un milion și jumătate de euro din Bahamas, iar itinerarul a fost simplu Moscova-Bahamas-Chișinău. ... circumstanțele m-au impus să vedem cum a fost compromis și profanat procesul electoral prezidențial din 2016 și cum prin filiere foarte obscure au ajuns banii în Republica Moldova, cu destinația foarte clară, la Igor Dodon și la socialiști. ... acest document a fost elaborat nu de către o instituție mass-media, nu de către niște jurnaliști sau o persoană politică pe care autoritățile sau procuratura ar putea să ne suspecteze că suntem subiectivi. Înseamnă că, o instituție independentă, cum este CNA, a constatat niște fapte reprobabile. Deci, în primul rând, aș vrea doar să văd constatarea din acest raport care spune „din cele relatate, putem concluziona, că persoanele fizice și juridice enumerate sunt afiliate și participă într-o schemă de spălare a banilor cu o proveniență necunoscută. ”. ... revenim la semnătura distinselor doamne, da doamna Galina Dodon este o persoană de primă mărime în cadrul acestui Exclusiv Media, un SRL, știți foarte bine, dirijează și a monopolizat mass-media de la noi... doamna, formal, figurează și are drept decizional, dincolo ... de administrator....;nu trebuiau să meargă deputații, în primul rând, să depună mărturie, erau suficiente probe... Lorena Bogza: acum aș vrea să vă întreb pe dumneavoastră următorul lucru - în cazul în care se demonstrează că banii aceștia, ilegali, au fost

folosiți pentru campania prezidențială și președintele Dodon a câștigat, ce se întâmplă? Iurie Reniță: așa este. Ce se întâmplă, eu am menționat și anterior, dovezile sunt incontestabile. Procuratura să demonstreze că este o instituție imparțială, corectă și luptă cu adevărat împotriva corupției ... nu contează apartenența politică pentru mine, ci faptul că, au fost implicați și au spălat bani ilegal”.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, PP „Exclusiv Media” SRL a solicitat constatarea ca fiind afirmații defăimătoare, care lezează reputația profesională și încalcă prezumția nevinovăției a PP „Exclusiv Media” SRL, răspândite de către Iurie Reniță în cadrul emisiunii „În Profunzime” cu Lorena Bogza, distribuită la postul televizat PRO TV la 30 aprilie 2020 și obligarea lui Iurie Reniță de a dezminți informațiile defăimătoare, care lezează reputația profesională și încalcă prezumția nevinovăției PP „Exclusiv Media” SRL în cadrul emisiunii „În Profunzime” cu Lorena Bogza, distribuită la postul televizat PRO TV din 30 aprilie 2020, cu următorul text: „Recunosc că afirmațiile și informațiile privind participarea companiei Exclusiv Media SRL în acțiuni de spălare de bani, răspândite de mine în cadrul emisiunii „în PROFunzime cu Lorena Bogza” din 30 aprilie 2020, sunt lipsite de substrat factologic suficient și sunt expuse în lipsa unei sentințe de condamnare, fiind încălcată prezumția nevinovăției. La fel, dezmint afirmațiile expuse în cadrul emisiunii, precum că doamna Galina Dodon dirijează efectiv și administrează compania Exclusiv Media SRL - fiind expuse fără substrat factologic suficient. La fel, dezmint afirmațiile expuse, precum că Exclusiv Media SRL e una dintre companiile care a monopolizat piața de publicitate din Moldova, totodată, comunic că, pe marginea presupuselor acțiuni anticoncurențiale pe piața comercializării spațiului publicitar al posturilor de televiziune, Consiliul Concurenței nu a stabilit nici o înțelegere de cartel în care ar fi implicată compania Exclusiv Media SRL. Astfel, recunosc că, afirmațiile expuse în cadrul emisiunii sunt defăimătoare și lezează reputația profesională a companiei Exclusiv Media SRL”.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și a constatat ca fiind defăimătoare, care lezează reputația profesională și încalcă prezumția nevinovăției a PP „Exclusiv Media” SRL, afirmațiile răspândite de către Iurie Reniță în cadrul emisiunii „În PROFunzime cu Lorena Bogza”, distribuite la postul televizat PRO TV la data de 30 aprilie 2020. A fost obligat Iurie Reniță să dezmință informația defăimătoare, care lezează reputația profesională și încalcă prezumția nevinovăției a PP „Exclusiv Media” SRL, în cadrul emisiunii - „În PROFunzime cu Lorena Bogza”, distribuită la postul televizat PRO TV din data de 30 aprilie 2020, cu următorul text: „Recunosc că afirmațiile și informațiile privind participarea companiei Exclusiv Media SRL în acțiuni de spălare de bani, răspândite de mine în cadrul emisiunii „în PROFunzime cu Lorena Bogza” din 30 aprilie 2020, sunt lipsite de substrat factologic suficient și sunt expuse în lipsa unei sentințe de condamnare, fiind încălcată prezumția nevinovăției. La fel, dezmint afirmațiile expuse în cadrul emisiunii, precum că doamna Galina Dodon dirijează efectiv și administrează compania Exclusiv Media SRL - fiind expuse fără substrat factologic suficient. La fel, dezmint afirmațiile expuse, precum că Exclusiv Media SRL e una dintre companiile care a monopolizat piața de publicitate din Moldova, totodată, comunic că, pe marginea

presupuselor acțiuni anticoncurențiale pe piața comercializării spațiului publicitar al posturilor de televiziune, Consiliul Concurenței nu a stabilit nici o înțelegere de cartel în care ar fi implicată compania Exclusiv Media SRL. Astfel, recunosc că, afirmațiile expuse în cadrul emisiunii sunt defăimătoare și lezează reputația profesională a companiei Exclusiv Media SRL”.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Iurie Reniță, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia și a casat hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre, prin care acțiunea depusă de PP „Exclusiv Media” SRL a fost respinsă.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că instanța de apel a examinat superficial circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În conformitate cu art. 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberază, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Potrivit art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Conform art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Respectiv, conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 19 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate, instanța de recurs constată că instanța de apel, adoptând soluția pe caz, nu a elucidat toate circumstanțele esențiale ale cauzei, fapt ce a dus la adoptarea unei soluții pripite.

Conform art. 1 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, prezenta lege are scopul de a garanta exercitarea dreptului la libera exprimare, precum și un echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare și apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie ale persoanei.

În conformitate cu art. 8 lit. a) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, nu poate fi intentată o acțiune cu privire la defăimare pentru declarația făcută de către Președintele Republicii Moldova și deputații în Parlament în exercitarea mandatului.

Art. 9 alin. (1) și (2) din Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39 din 07 aprilie 1994 prevede că imunitatea parlamentară are ca scop protejarea deputatului în Parlament împotriva urmărilor judiciare și garantarea libertății lui de gândire și de acțiune. Deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică sub nici o formă pentru opiniile politice sau voturile exprimate în exercitarea mandatului.

Conform art. 13 din Legea nr. 39 din 07 aprilie 1994, deputatul este considerat pe toată durata mandatului său ca fiind în exercițiul funcțiunii.

În conformitate cu art. 71 din Constituția RM, deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului.

Deci, există o categorie de relații care se bucură de imunitate în raport cu procesele de defăimare. Acest lucru se explică prin necesitatea ca, în anumite circumstanțe, unele persoane să aibă un discurs absolut liber.

Independența opiniei, consfințită în art. 71 din Constituție, este unul din elementele esențiale ale statutului deputatului în Parlament și are menirea de a garanta deputaților posibilitatea de a-și exercita nestingherit mandatul de deputat. Independența opiniei nu este un privilegiu personal al deputatului, ea are un caracter juridico-special și este chemată să servească interesele societății.

Prin conținutul său, această normă constituțională asigură protecția deplină a deputatului în Parlament în exercitarea mandatului, îi garantează libertatea gândirii și acțiunilor, apărându-l împotriva persecuțiilor neîntemeiate, contribuind la activitatea și independența lui neîngrădită.

Sintagma „opiniile exprimate în exercitarea mandatului”, folosită în art. 71 din Constituție, semnifică punctul de vedere, opiniile, convingerile deputatului în Parlament în exercitarea funcțiilor atribuite prin lege asupra unor chestiuni sau a unor evenimente din viața publică.

Independența opiniilor deputatului, în sensul art. 71 din Constituție, se referă doar la activitatea de deputat, desfășurată în exercitarea exclusivă a mandatului reprezentativ. Astfel, independența opiniilor cuprinde toate cele spuse și scrise de deputat în Parlament (declarațiile făcute în Parlament și în comisiile lui, discursurile, replicile în cadrul dezbaterilor, în cazurile în care acestea au un caracter public, întrebările, interpelările, înaintarea proiectelor de legi sau formularea propunerilor), precum și opinia sa exprimată în procesul votării și consemnată în documentele Parlamentului, alte acțiuni, care se încadrează în statutul de deputat în Parlament.

Deputaților în Parlamentul Republicii Moldova le este acordată imunitate în cauzele privind defăimarea, însă, imunitatea se referă doar la discursurile ce țin de exercitarea mandatelor.

Prin „exercitarea mandatului” urmează a fi înțeleasă exercitarea atribuțiilor funcționale și nu durata mandatului pentru care au fost aleși.

Deși uneori este greu de a distinge când defăimarea nu este făcută în exercitarea mandatului, totuși, contextul, conținutul, scopul și momentul în care este făcută declarația vor ușura această sarcină.

Astfel, o declarație făcută în ședința Parlamentului sau în cadrul unui discurs oficial va fi una în exercitarea mandatului. Dacă, însă, e vorba de o sărbătoare cu caracter privat sau un interviu care se referă la aspecte ce nu țin de atribuțiile funcționale, nu putem vorbi de „exercitarea mandatului”. Astfel de imunități nu contravin dreptului de acces la justiție garantat de art. 6 CEDO.

La cazul prezentei spețe, instanța de apel eronat a concluzionat că declarațiile lui Iurie Reniță din timpul emisiunii intitulată „Dreptul de semnătură a Galinei Dodon, banii PSRM din Bahamas și ajutorul acordat de România pentru depășirea crizei provocate de Covid-19”, au fost făcute în timpul exercitării mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, în sensul art. 8 lit. a) din Legea cu privire la libertatea de exprimare. Or, acestea s-au referit la aspecte ce nu țin de atribuțiile funcționale ale intimatului și nu putem vorbi în situația dată de „exercitarea mandatului” și beneficierea lui Iurie Reniță de imunitate în cauzele cu privire la defăimare.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că circumstanțele constatate impun casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare, instanța de recurs fiind în imposibilitate de a înlătura aceste omisiuni și de a verifica argumentele indicate în cererea de recurs, în condițiile în care instanța de apel nu a examinat dacă afirmațiile răspândite de către Iurie Reniță în cadrul emisiunii au fost sau nu defăimătoare, limitându-se doar la constatarea faptului că ultimul exercita mandatul de deputat în Parlament.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în

ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Publicația Periodică „Exclusiv Media” Societate cu Răspundere Limitată.

Se casează integral decizia din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Publicația Periodică „Exclusiv Media” Societate cu Răspundere Limitată împotriva lui Iurie Reniță, intervenient accesoriu Întreprinderea cu Capital Străin „Pro Digital” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la apărarea reputației profesionale, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Mariana Pitic